

ΗΛΙΑ ΚΕΦΑΛΑ

ΧΩΜΑ ΧΩΜΑΤΑ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΕΚΔ. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ, ΑΘΗΝΑ, 2007

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΕΧΕΙ, όχι μόνο από συστάσεως τοῦ κράτους ἀλλά ἀπό τὰ χρόνια τῆς δουλειᾶς (καί ἴσως πρῶτιστα ἀπ' αὐτά μέ τό Δημοτικό, βέβαια, Τραγούδι) τόν ξωχωριστό κλῆρο μά βεβαιώνει πῶς αὐτός ὁ ἐλάχιστος τόπος, μέσα ἀπό τήν πιό ασπελπιστικῆ ξεραΐλα, ξαφνικά πετάει ἕνα κλαδί γεμάτο χυμούς καί ἄνθη. Ἔτσι συμβαίνει μέ τὰ διηγήματα τοῦ Ηλία Κεφάλα. Ἀναγνωρίζοντας τό βάρος καί το κόστος αὐτοῦ τοῦ κλήρου, ἡ στήλη θεωρεῖ πῶς ὀφείλει ξεκάθαρα νά πεί: Οἱ διηγήσεις τοῦ Ηλία Κεφάλα εἶναι θαυμάσιες καί τρομερές. Σέ χειμέριους καιρούς ὁ συγγραφέας ἄς προσδεθεῖ στό μυθικό κατάρτι, όχι μόνο γιά νά παραμένει σῶφρων, ἀλλά κυρίως γιά νά προωθήσει ἔτι περαιτέρω τό Πλοῦν.

Ἴσως σέ πολλούς οἱ ἔξοχες αὐτές διηγήσεις νά φέρουν στό νοῦ Καφκικά ριζώματα. Χωρίς νά διαφωνήσω ἐντελῶς, θά παραπέμπω ὡστόσο περισσότερο στήν κλασσική ἀμερικανική διηγηματογραφία καί στό κλίμα τῶν μεγάλων προπατόρων τοῦ εἴδους ἀπό τόν «Μπάρτλεμπν τόν Γραφιά» τοῦ Χέρμαν Μέλβιλ, μέχρι τόν Ναθαναήλ Χώθορν καί κυρίως τόν Πόου. Κι ὅμως, ὁ Ἡλίας Κεφάλας παραμένει πιστός σ' ἕνα πέρα γιά πέρα ἐλληνικό χῶμα, τό ὁποῖο κατορθώνει νά ἀνυψώσει σέ μιά σφαῖρα σύγχρονης οἰκουμεικότητας. Ὁ χρόνος, τολμῶ νά εἰκάσω, θά ἀναδείξει αὐτήν τήν οἰκουμεικότητα ἐγκαθιστώντας τὰ διηγήματα στήν ζηλευτή κληρονομία τῆς διάρκειας.

Πῶς ὁ ποιητής προχώρησε σέ αὐτό τό πεζογραφικό κατόρθωμα; Μοιάζει νά «χτύπησε» σέ συγγενή φλέβα μέ αὐτήν ἑνός χειμαρρώδους παραμυθᾶ τοῦ Μάρκ Τουεῖν (ἐκκληκτικοῦ παρατηρητῆ χαρακτήρων παιδῶν τε καί ἐφήβωνμ δεξιοτέχνη προσωπογράφου πασῶν τῶν ἡλικιῶν σέ ἄρρενες καί θύλει) καί τόλμησε νά τῆς παραδοθεῖ. Τό γεγονός πῶς τόν ὀδήγησε σέ πιό βαθιά καί σκοτεινά δώματα, ὅπως αὐτά τῶν προαναφερθέντων ἀρχιμαστόρων τῆς διηγηματογραφίας, δέν εἶναι κάτι πού μπορεῖ νά διερευνηθεῖ ἐδῶ. Ἐκεῖνο πού πρέπει νά τοιμισθεῖ εἶναι οἱ δύο ἀρετές τίς ὁποῖες ὁ Ἡλίας Κεφάλας διδάσκει μέ τίς διηγήσεις του στούς πεζογράφους νά καλλιεργοῦν: Τήν πιό ριψοκίνδυνη Τόλμη καί τήν πιό ἰσχυρή Βούληση.

Ἡ πρώτη εἶναι σέ μεγάλο βαθμό ὑπόθεση ἰδιοσυγκρασίας καί σέ μεγάλο ἐπίσης βαθμό προίκα τῆς νοήσεως. Τήν νόηση δέν μπορεῖ κανεῖς βέβαια οὔτε νά τήν κατασκευάσει οὔτε νά τήν ἐφεύρει. Μιλώντας ὅμως γιά Βούληση, εἶχα κατά νοῦ τόν Ἅγιο Αὐγουστίνο καί τήν θέση πού κατέχει στό ἔργο του. Ἡ Βούληση εἶναι ἀγρός ἐπίμονου, ἀποφασιστικοῦ μόχθου. Ἐάν μέ τά παραπάνω φανταστῆ ὁ ἀναγνώστης πώς τά διηγήματα εἶναι φιλοσοφικά δοκίμια, τότε αὐτή ἡ παρουσίαση θά ἔχει ἀπολύτως ἀποτύχει. Δέν εἶναι, ἀλλά ἐπίσης δέν στέκονται μετέωρα, ἀφημένα στήν τυχαία ἔμπνευση καί στήν φαντασία, ὅσο μεγάλο κι ἂν εἶναι τό κράτος τῆς τελευταίας!

Ὁ Ἡλίας Κεφάλας εἶναι ἕνας... ἐκ Δυσμῶν χριστιανός καί ἴσως στό βάθος νά εἶναι ἀποκλειστικά τό πρῶτο. Ἐπομένως τά κάθε λογῆς ἀποθέματα/μεταλλεύματά του βρίσκονται ἀποτεθημένα καί ἐξορύσσονται ἀπό τήν καρδιά τῶν «ἐθνικῶν» ἢ ἀκριβέστερα Μελάνων Δρυμῶν «ὠσάν» ὑπό τήν Σκιάν τῆς Βασιλικῆς Δρύος, χωρίς ὅμως τήν λατρεία τοῦ Χριστοῦ ὡς Ἀρχή καί Τέλος τοῦ ὄντος, πλήρωμα τῆς Ἱστορίας καί πλήρωμα τοῦ Σύμπαντος Κόσμου. Ἐξ οὗ καί ὁ Μέγας Τρόμος τοῦ δεύτερου μέρους τῶν διηγήσεων.

Ἄξια μελέτης, σταθμός στό σύνολο ἔργο τοῦ Ἡλία Κεφάλα, διηγήματα πού τιμοῦν τό ἴδος καί τό ὄνομά τους. Θά τά ἀπολαύσετε καί θά τά καμαρώσετε: Μιά πασχαλιά τῆς πεζογραφίας ἀπό ἕναν ποιητή!

Νατασα ΚΕΣΜΕΤΗ

ΕΥΘΥΝΗ, 436, ἀπρίλιος 2008

Σελ. 218-219